

മയേശരണ ജീവേന ഗുണേന ഗുണിനാ വിനാ
സർവ്വാത്മനാപി സർവ്വേണ ന ഭാവോ വിദ്യതേ കചിത് (11-16-38)
തേജ: ശ്രീ: കീർത്തിരൈശ്വര്യം ഹ്രീസ്ത്യാഗ: സൌഭഗ: ഭഗ:
വീര്യം തിതിക്ഷാ വിജ്ഞാനം യത്ര യത്ര സ മേഘശക: (11-16-40)

ഉദ്ധവൻ പറഞ്ഞു:

അവിടുനാണ് അപരിമേയമായ ബ്രഹ്മം. അവിടുത്തെ ഏതെല്ലാം പ്രകടിതരൂപങ്ങളിലൂടെയാണ് ഭക്തൻ പൂജകൾ ചെയ്യേണ്ടത്?

ഭഗവാൻ കൃഷ്ണൻ അരുളി:

മഹാഭാരതയുദ്ധസമയത്ത് അർജ്ജുനനും ഇതേചോദ്യം ചോദിക്കുകയുണ്ടായി. ഉദ്ധവാ, എല്ലാ ജീവജാലങ്ങളുടെയും ആത്മസത്ത ഞാൻ തന്നെയാണ്. ഞാനാണവയുടെ ഉദ്ഭവസ്ഥാനവും നിലനിൽപ്പും അവയുടെ ലക്ഷ്യവും. ഞാൻതന്നെ കാലവും ത്രിഗുണങ്ങളുടെ സംതുലിതാവസ്ഥയും സകലവസ്തുക്കളുടെയും സ്വഭാവഗുണങ്ങളും ഞാൻ തന്നെ. വിശ്വബോധവും മഹത് തത്വവും ഞാനാണ്.

സൂക്ഷ്മതത്വങ്ങളിൽ ഞാൻ ജീവനാകുന്നു. വേദഗുരുക്കൻമാരിൽ ഞാൻ ബ്രഹ്മമാവാകുന്നു. മന്ത്രങ്ങളിൽ ഓം. ഋഷിമാരിൽ ഭൃഗു. ദേവർഷികളിൽ നാരദൻ. അസുരൻമാരിൽ പ്രഹ്ലാദൻ. നക്ഷത്രങ്ങളിൽ ചന്ദ്രൻ. താപ-ജ്യോതി സ്രോതസ്സുകളിൽ സൂര്യൻ. മനുഷ്യരിൽ രാജാവ്. മൃഗങ്ങളിൽ സിംഹം. ആശ്രമങ്ങളിൽ സന്യാസം. വർണ്ണാശ്രമത്തിൽ ബ്രാഹ്മണൻ. നദികളിൽ ഗംഗ. തടാകങ്ങളിൽ സമുദ്രം. എത്തിച്ചേരാൻ ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ ഹിമാലയം. വ്രതങ്ങളിൽ അഹിംസ. ശുദ്ധീകരണവസ്തുക്കളിൽ വായു, അഗ്നി, സൂര്യൻ, ജലം, വാക് എന്നിവ. യോഗാവസ്ഥകളിൽ സമാധി. വിജയകാംക്ഷികളിൽ നയതന്ത്രജ്ഞത. ശാസ്ത്രാധിഷ്ഠിതമായ അറിവിലൂടെ സത്യമന്വേഷിക്കുന്നവർക്ക് ഊർജ്ജവും ദ്രവ്യവും തമ്മിലുള്ള വ്യതിരിക്തത. അവബോധാത്മകതത്തെപ്പറ്റി ചർച്ചചെയ്യുന്നവരിൽ സംശയം. വ്രതങ്ങളിൽ അഭയം. ഭയമില്ലാതാക്കുന്ന മാർഗ്ഗങ്ങളിൽ ചിന്തകളെ അതിജീവിക്കൽ. രഹസ്യങ്ങളിൽ നിശ്ശബ്ദത. നിതാന്ത ജാഗരൂകതയിലിരിക്കുന്നവരിൽ സമയം. ദിവ്യവൃക്തികളിൽ വസുദേവൻ. മർക്കടങ്ങളിൽ ഹനുമാൻ. ലോഹങ്ങളിൽ സ്വർണ്ണം. വിലപിടിച്ച കല്ലുകളിൽ മാണിക്യം. മനോജ്ഞവസ്തുക്കളിൽ താമരമൊട്ട്. സമ്പത്താഗ്രഹിക്കുന്നവർക്ക് ധനം. ചതിപ്രയോഗങ്ങളിൽ ചൂത്. ശാശ്വതമായി നിൽക്കുന്നവയിൽ സഹിഷ്ണുത. ധൈര്യശാലികളിൽ ധൈര്യം. ശക്തിശാലികളിൽ ശക്തി. ഭക്തൻമാരുടെ കർമ്മങ്ങൾ എല്ലാം ഞാൻ തന്നെയെന്നറിഞ്ഞാലും. ഭൂമി, ജലം, അഗ്നി, സൂര്യൻ, ആകാശം തുടങ്ങിയവയുടെയെല്ലാം സ്വഭാവസവിശേഷതകൾ ഞാനാകുന്നു. ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ വിവിധങ്ങളായ ഭൗതികപ്രവർത്തനങ്ങളും ഞാൻ തന്നെ. ധാതുക്കളുടെ മൂലസ്വഭാവങ്ങൾ, അഹം, മഹത്ത്വം, ത്രിഗുണങ്ങൾ എന്നല്ല പരബ്രഹ്മവും ഞാനാണെന്നറിയുക.

യാതൊന്നും എന്നിൽനിന്ന് വ്യത്യസ്ഥമായി നിലകൊള്ളുന്നില്ല. ഞാൻ ഈശ്വരനും, ജീവനും, മറ്റൊരാൾ അതിഭൗതികജീവികളുമാകുന്നു. എന്തെല്ലാം ഈ ലോകത്ത് മഹനീയമായുണ്ടോ, ഐശ്വര്യപൂർണ്ണമായുണ്ടോ, പ്രശസ്തമായുണ്ടോ, ശക്തമായുണ്ടോ, വിനീതമായുണ്ടോ, ഉദാരമതിയായുണ്ടോ, ആകർഷണീയമായുണ്ടോ, ഭാഗ്യമായുണ്ടോ, ബുദ്ധിപരമായുണ്ടോ, അവയെല്ലാം എന്റെ അംശാവതാരങ്ങളാണെന്നു മനസ്സിലാക്കിയാലും. ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞ വിശദീകരണങ്ങളെല്ലാം വാക്കുകൾ കൊണ്ടുള്ള കളികൾ മാത്രമാണ്. നിങ്ങൾ മനോബുദ്ധികളെ നിയന്ത്രിച്ച് എന്റെ സർവ്വാന്തര്യാമിതം സാക്ഷാത്കരിക്കുമ്പോൾ വൈവിധ്യമെന്ന മായ ഇല്ലാതാവുന്നു.